

Veel biest is niet altijd beter

Een hoge kwaliteit biest met veel antistoffen en een laag kiemgetal geeft nuchtere kalveren de beste start. Dat is geen nieuws, maar 'less is more' blijkt nu uit Amerikaans onderzoek. Van goede biest kun je minder geven, sterker nog: te veel biest zou averechts werken. Hoe kijken specialisten in Nederland en Vlaanderen hiernaar?

TEKST ALICE BOOIJ

De kwaliteit van biest is de laatste jaren gestegen, concluderen onderzoekers van de Universiteit van Wisconsin. De concentratie antistoffen nam toe van gemiddeld 50 naar 90 gram per liter, dankzij genetica en betere voeding van droogstaande koeien. Met de komst van genomic selection is de gezondheid van koeien genetisch gezien verbeterd, waaronder ook de uiergezondheid. Die heeft volgens de onderzoekers een positief effect op de kwaliteit van de biest. Met een hogere biestkwaliteit zou ook de hoeveelheid te voeren biest aangepast moeten worden. ‘Met 2,5 liter biest als eerste gift krijgen de kalveren genoeg antistoffen binnen, meer biest is zeker niet beter’, luidt de conclusie van de onderzoekers in Wisconsin. ‘Kalveren meer voeren geeft buikpijn. De kostbare extra liters biest kun je beter invriezen.’ De Amerikaanse onderzoekers wijzen erop dat de gangbare opvatting van zoveel mogelijk biest in de kalveren achterhaald is. Vier liter bij de eerste biestgift vinden ze ‘oldskool’. Harmen Endendijk, hoofd R&D bij kalvervoerproducent Alpuro, snapt het advies wel. ‘Als je een Brix-waarde van 27 hebt, zit er zo’n 100 gram aan antistoffen in een liter biest. Onze vuistregel is dat een kalf de eerste 24 uur 250 gram antistoffen binnen moet krijgen. Dan voldoe je hieraan met 2,5 liter biest.’ Bij Alpuro zien ze zulke hoge Brix-waarden maar zelden. ‘Een Brix van 25 komt niet eens veel voor. Dat is omgerekend zo’n 80 gram antistoffen per liter biest’, zegt Endendijk. ‘Dat betekent dat 3 liter voldoende is.’ Een Brix-waarde van 22 met 50 gram antistoffen per liter biest ziet hij het meest. ‘Dan moet je de eerste 24 uur 5 liter voeren. Dat is op zich best al veel.’ Het ‘overvoeren’ en de kans op koliekachtige verschijnselen, zoals de Universiteit in Wisconsin signaleert, herkent hij niet.

Hoe meer biest, hoe beter de weerstand

Peter Mölder, dierenarts en verantwoordelijk voor R&D bij Denkavit, kan zich voorstellen dat de kalveren buikpijn krijgen als er met sondevoeding een te grote hoeveelheid biest aan het kalf wordt gegeven. ‘Zeker als je 12 procent van het lichaamsgewicht van het kalf in één keer toedient. Voeding met de fles is het beste, hoewel ik ook begrijp dat sondevoeding onder bepaalde omstandigheden wordt toegepast.’ Hij blijft bij het principe om de eerste dagen te proberen zo veel mogelijk biest in een kalf te krijgen. ‘Ik ben het absoluut niet eens met het beperken van de totale biestgift, hoe hoog de kwaliteit ook is. Hoe meer biest, hoe beter de weerstand van het kalf.’ Endendijk merkt dat melkveehouders wel langer biest doorvoeren. ‘Tot wel vijf dagen. Dat juichen we toe, op voorwaarde dat de biest hygiënisch bewaard wordt.’ Om de eerste en ook de tweede biestgift een paar dagen daarna nog te kunnen voeren is een koel-

kast noodzakelijk, geeft Endendijk aan. ‘Bedrijven die dat langer doorvoeren voor elkaar hebben, halen uitstekende resultaten in groei en gezondheid van hun kalveren.’

Kwaliteit verhogen

Het belang van hygiëne wordt door Denkavit dik onderstreept. Bij een hoger kiemgetal hechten zich bacteriën aan de antistoffen, die daardoor minder of niet de mogelijkheid hebben de darmen te passeren. Schoon gewonnen biest is nodig om de kalveren, die zonder afweerstoffen geboren worden, de noodzakelijke weerstand mee te geven, geeft Mölder aan. ‘Gebruik een schone emmer en zet de biest meteen in de koelkast. In lauwwarme biest explodeert het aantal bacteriën.’ Naast het hygiënisch winnen van de biest zijn er nog meer mogelijkheden om de kwaliteit van de biest te verbeteren, geeft het ILVO in Vlaanderen aan. ‘Eerste tussentijdse resultaten van het BiestBoost-project tonen aan dat de huidige gemiddelde Brix-waarde op de Vlaamse bedrijven voor melkvee 23,5 procent bedraagt en voor vleesvee 24,5 procent. Genetica, maar ook ander droogstandsmanagement en andere rantsoenen kunnen aan de basis liggen van dit verschil ten opzichte van de Amerikaanse cijfers’, zegt Sarah Lievens, onderzoeker rundveehouderij. ‘De EFSA, de autoriteit voedselveiligheid, heeft in haar aanbeveling voor kalveren staan dat het volume van de biest 12 procent van het lichaamsgewicht van het kalf zou moeten bedragen met een kwaliteit van meer dan 50 g IgG per liter. Ook moet de biest binnen zes uur na de geboorte toegediend worden. In de praktijk hoeft dit volume niet in één beurt gegeven te worden, maar kan ook in twee beurten. Het volume van de biestgift de eerste uren na de geboorte kan minder, op voorwaarde dat het kalf minimaal 300 gram IgG binnenkrijgt binnen de eerste 24 uur na geboorte.’

Goede investering

Biestmanagement is een van de belangrijkste aspecten op het melkveebedrijf, zo luidt de eensgezinde mening van de jongveespecialisten. ‘Die eerste dagen bepaal je het verloop van de rest van het kalverleven’, geeft Endendijk aan. ‘De investering hierin krijg je 100 procent terug met een gezonde opfok en groei, en meer melk in de eerste en latere lactaties.’ Sarah Lievens adviseert regelmatig het protocol van biestmanagement tegen het licht te houden, inclusief consequent meten van de biestkwaliteit met een refractometer en een regelmatige controle van een steekproef bij de kalveren op hun serum IgG-waarden. ‘Vooral omdat je met de groeiende bedrijfsomvang ziet dat kalveropfok qua tijd in de knel komt’, merkt Endendijk. ‘We kunnen niet genoeg blijven hameren op het belang van biestmanagement.’ |

Tabel 1 – Benodigde biestgift bij verschillende biestkwaliteit vergeleken met traditionele advies (bron: Universiteit van Montreal)

geboortegewicht kalf	hoge biestkwaliteit (Brix > 25%)		gemiddelde biestkwaliteit (Brix 22-24%)		traditionele advies	
	biestgift (l)	% van geboortegewicht	biestgift (l)	% van geboortegewicht	biestgift (l)	% van geboortegewicht
40 kg	2,5	6,3	3,4	8,5	4,0	10,0
35 kg	2,2	6,3	3,0	8,6	4,0	11,4
30 kg	1,9	6,3	2,6	8,7	4,0	13,3